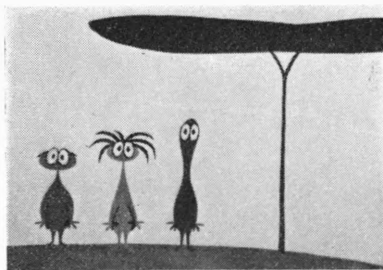

Vibeke Brodersen:

HUMOR OG

NEUROSER

„The Little Island“.

Fra den 21. til den 27. april afholdtes på verdensudstillingen i Bruxelles en international eksperimentalfilm-festival, arrangeret af det belgiske filmmuseum under protektion af firmaet „Gevaert“. Skønt kun et mindretal af de 133 film, der blev vist fra ialt 19 lande, kunne betegnes som egentlig eksperimenterende, og man nok kunne rette kritik mod udvælgelseskomiteen, blev helhedsindtrykket alligevel inspirerende, fordi festivalen var præget af mange originale ideer, der ganske vist oftest var ufuldkomment gennemført, men vidnede om, hvor meget der er i gære hos den unge filmgeneration.

Det var til en vis grad forståeligt, at dommerkomiteen, der bl. a. bestod af *John Grierson*, *Norman McLaren*, *Pierre Prévert* og *Man Ray*, lod førsteprisen gå til den polske surrealistiske film „Dom“ af *Walerian Borowczyk* og *Jan Lenica* og andenprisen til *Len Lye* „Free Radicals“, der er direkte tegnet på strimlen. Det var rimeligt at give polakkerne en tribut for deres indsats på eksperimentalfilmens område, og skønt „Dom“ kunne føres tilbage til stilen fra slutningen af tyverne, var dens idé om ensomhedsfølelsen i mandens drøm om kvinden og kvindens drøm om manden raffineret udført i overraskende billedassociationer. Når *Len Lye* fik andenprisen skyldes det nok, at han står som foregangsmand for en stil, der har givet inspiration til mange af de deltagendes mere eller mindre vellykkede eksperimenter.

Men festivalens triumf, som man på grund af tekniske vanskeligheder måtte vente på hele ugen og fik præsenteret som et strålende punktum, blev *Abel Gances* og *Nelly Kaplans* „Magirama“, et eksperiment med „polyvision“, som *Gance* jo allerede forsøgte sig med i den forbløffende „Napoleon“ (1927), der blev vist som optakt til filmen „Une Fête Foraine“, hvor tre kameraer optager fra et parisisk forlystelsesmarked gled sammen på et stort lærred til en rytmisk virkning af overvældende skønhed. Teknisk imponerende var sammenstillingen af billeder fra rutchebanen og ballongngen, mens *Gance* med sin sekvens fra dansen i Paris' gader beviste, at polyvision også kan bruges poetisk. Her viser han for eksempel på midterbilledet to unge dansende i close-up, mens en hvirvel af ben fylder de to yderste billeder. „Magirama“ sluttede med en nyskabt version af „J'accuse“ (1937), der gav denne ellers noget melodramatiske film en voldsom slagkraft, f. eks. i de scener, hvori man ved hjælp af de tre billeder samtidig ser de dodes march og de levendes panikslagne flugt. Efter at man har set Cinerama og (på amerikanernes stand på verdensudstillingen) *Walt Disney's* cirkelrunde Cinerama med 12 lærreder er man ikke i tvivl om, at det er polyvision, der rummer de stærke muligheder for kunstnerisk udnyttelse. At de tre sideløbende billeder kan være højst trættende for hjernen så man i *Jean Mitry's* i øvrigt tekniske dygtige „Symphonie Mécanique“, der er optaget efter samme system, men først når man som *Gance* ind imellem lader de to yderbilleder hvile og kun lader alle tre træde i funktion, når det har en kunstnerisk berettigelse, bliver systemet harmonisk og naturligt både for øjet og for hjernen.

Det var ellers Polen, Amerika og Frankrig, der

hævdede sig finest på festivalen, omend en lang række af de amerikanske bidrag var en gang skrækkeligt neurotisk makværk. Således skuffede navne som *Lewis Jacobs* og *Kenneth Anger*. Sidstnævntes betømte „Fireworks“ fra 1947 fik man ganske vist ikke at se, i stedet mødte han med bl. a. „Inauguration of the Pleasure Dome“ i sensuel, orientalsk stil. Her anvendtes et stort og to mindre lærreder, og under forestillingen blev der sprøjtet røgelse ud i biografen! Elegant og morsom var *Francis Thompson's* fantasi over en dag i New York, „N.Y., N.Y.“, der vittigt ironiserer over amerikanernes standardtilværelse. I den surrealistiske stil hævdede *S. Vanderbeek* sig med „What, Who, How“ — en række vanvittige visuelle associationer, hvor tingene skifter form, dollargrin sluger hinanden, og de besynderligste objekter flyver ind og ud af folks hoveder. Alt i en let ironisk stil, der kunne opfattes som en parodi på selve eksperimentalfilmgenren. *Hilary Harris* vil man huske for hans musikalske sammensmeltning af lyd og bevægelse i „Highway“ — bilkørsel med dansende lygter over lærredet til jazzrytmer. På tegnefilmens område er det værdt at bemærke *Carmen D'Avino*, hvis yndefulde altid opadvoksende figurer var noget nyt.

De humoristiske indslag blev for størstedelen leveret af „UPA“, men ellers var den morsomste film den polske „Dway Ludzie Z Szafa“ af *Raymond Polanski*, en farce om to mænd, der dukker op fra havet med et klædeskab, som de begiver sig rundt med i byen, ud og ind af caféer og sporvogne, ganske ubekymrede over den furore de vækker. Da det ikke lykkedes de stakkels mænd at få lov at være i fred med deres skab, vander de ud til stranden med det igen og forsvinder i bølgerne. Stor lykke gjorde også den svenske „En Dag i Staden“ en respektløs slapstick-farce af *Pontus Hultén* og *Hans Nordenström*, der begynder i traditionel reportagestil om Stockholms seværdigheder, ledsaget af en højtidelig speakerro, men hurtigt udvikler sig til en vildt forfølgelse af en mand, der har dynamit i tasken og frydefuld sprænger Nordiska Museet og slottet i luften, lader biler ryge ned fra Katrinahissen etc. Fra Sverige gjorde endvidere *Peter Weis's* voldsomt realistiske film om fængselsliv, „Enligt Lag“, meget stærkt indtryk.

Tre franske film, der hver på sin måde skildrede levende mennesker og deres drømme, kærlighed og lidelser var bevægende: Den talentfulde *Agnès Varda's* poetiske film om livet i Rue Mouffetard, „Opera Mouffe“, *Georges Franjus's* „La première nuit“ om en overklassedrengs første møde med den parisiske metro, overordentlig smukt fotograferet af *Eugene Shuftan*, og *Jean-Daniel Pollet's* „Pourvu qu'on ait l'ivresse“ — en studie fra en danserrestaurant af en ung mands søgen efter en pige at danse med.

Englændernes bidrag var gennemgående lige så blodløse som deres spillefilm i øjeblikket. Smukkest stod „Free Cinema“-filmen „Nice Time“ og den ganske unge *Richard Williams's* vittige, filosofiske tegnefilm „The Little Island“.

Danmark deltog kun med en film, *Jesper Tvedes* teknisk dygtige „Gipsy Mambo“.